

Ympäristöministeriön menettely lausuntopalvelun käytössä

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 30.4.2025 osoittamassaan kantelussa arvostellut ympäristöministeriön toimintaa lausuntojen pyytämisessä oikeusministeriön ylläpitämässä Lausuntopalvelu.fi –verkkopalvelussa. Kantelija viittaa useaan lausuntopyyntöön, joissa ei hänen käsityksensä mukaan ole noudatettu näkemyksiä, joita apulaisoikeuskansleri oli esittänyt 20.2.2025 antamassaan ympäristöministeriön menettelyä mainitun palvelun käytössä koskeneessa ratkaisussaan [OKV/2973/10/2024](#). Kantelija toteaa, etteivät ministeriön ohjeistukset vielääkään olleet ajan tasalla. Oleellinen virhe lausuntopyynnöissä on kantelijan mukaan vaatimus kirjautumisesta lausuntopalveluun lausunnon antamiseksi.

SELVITYS

Ympäristöministeriö on antanut 15.8.2025 asiasta apulaisoikeuskanslerin pyytämän selvityksen, joka lähetetään kantelijalle tiedoksi tämän päätöksen mukana.

RATKAISU

Perustuslain (731/1999) 2 §:n 2 momentin mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen.

Perustuslain 14 §:n 4 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Hallintolain (434/2003) 6 §:ssä säädetään hallinnon oikeusperiaatteista. Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallintolain 7 §:ssä säädetään viranomaisen palveluperiaatteesta ja palvelun asianmukaisuudesta. Asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Palveluperiaate merkitsee sitä, että asioinnin tulisi voida tapahtua sekä hallinnossa asioivan että viranomaisen kannalta mahdollisimman nopeasti, joustavasti ja yksinkertaisesti sekä kustannuksia säästäten ([HE 72/2002 vp](#), s. 57).

Apulaisoikeuskansleri on ulkoministeriön menettelyä muun ohella lausuntojen antamisen ohjeistamisessa koskevissa ratkaisuisaan todennut, että epäselvät lausunnon antamisohjeet ovat omiaan heikentämään ihmisten perustuslaissa turvattua osallistumisoikeutta, ja etteivät harhaanjohtavat ohjeet ole hallintolain vaatimusten mukaisia (apulaisoikeuskanslerin päätökset 14.6.2024 [OKV/1007/10/2024](#) ja 28.1.2025 [OKV/2250/70/2024 ym.](#)). Apulaisoikeuskansleri on 20.2.2025 kiinnittänyt ympäristöministeriön huomiota siihen, että lausuntopalvelussa annetut ohjeet edistävät ihmisten osallistumisoikeuksien toteutumista [OKV/2973/10/2024](#).

Ympäristöministeriö on selvityksessään pahoitellut sitä, ettei ministeriön lausuntopyyntöjen sisältämä ohjeistus ole kaikilta osin ollut asianmukainen. Ympäristöministeriön ilmoittaman mukaan ministeriössä on perehdytty apulaisoikeuskanslerin antamiin ratkaisuihin ja ryhdytty toimenpiteisiin apulaisoikeuskanslerin ympäristöministeriön menettelyä koskeneen kanteluratkaisun johdosta. Apulaisoikeuskanslerin 20.2.2025 antaman ratkaisun perusteella ryhdyttiin välittömästi valmistelemaan uutta ohjeistusta. Asiaa oli käsitelty ensimmäinen kerran jo 25.2.2025 ministeriön säädösvalmistelun ohjausryhmässä, jossa on jäsenet kaikista ministeriön säädösvalmistelua tekevästä yksiköistä.

Ympäristöministeriön mukaan lausuntopalvelua koskevista kanteluratkaisuista oli keskusteltu lisäksi oikeusministeriön johtamassa säädösvalmistelun yhteistyöryhmässä 14.3.2025. Kokouksessa oli tunnustettu tarve koko valtioneuvoston yhteisille ohjeille ja päätetty, että oikeusministeriössä valmistellaan pikaisesti yhteinen ohjeistus lausuntojen julkaisemista koskevista teksteistä. Lainvalmistelun kuulemisoppaan uudistamisen työryhmä oli 3.4.2025 julkaissut ministeriöiden käyttöön mallipohjan lausuntopyynnön vastausohjeille, mistä ympäristöministeriö oli

viestittänyt koko henkilöstölleen 4.4.2025. Samalla henkilöstölle oli tiedotettu asiaa koskevasta oikeusministeriön koulutustilaisuudesta, joka pidettiin 9.4.2025. Ministeriön lainsäädäntöjohtaja oli vielä 10.4.2025 lähettänyt ministeriön yksikönjohtajille ja osastopäälliköille sähköpostitse tiedon uusista vastausohjeista, ja ohjeita oli samana päivänä käsitelty myös ministeriön säädösvalmisteluavustajien tiimin kokouksessa.

Kerrotun jälkeen 14.5.2025 oli vielä lähetetty muistutus osastopäälliköille ja säädösvalmisteluavustajille uusien yhtenäisten mallitekstien käyttämisestä lausuntopyyntöjen yhteydessä, minkä lisäksi asiasta oli muistutettu sähköpostitse ympäristöministeriön juristiverkkojakelulla (lainvalmistelijat ja säädösvalmisteluavustajat) 22.5.2025. Kerrotuista toimista huolimatta eräissä ministeriön keväällä julkaistuissa lausuntopyynnöissä oli kantelussa todetuin tavoin edelleen käytetty virheellistä ohjeistusta.

Ympäristöministeriö on ilmoittanut selvityksessään jatkavansa toimia lausuntopyyntöohjeiden ajantasaisuuden varmistamiseksi ja seuraavansa julkaistavia lausuntopyyntöjä.

Pidän ympäristöministeriön uutta ohjeistusta lausuntopalvelun käytöstä tarpeellisena. Ministeriön keväällä julkaisemissa lausuntopyynnöissä on sen selvityksessään myöntämällä tavalla kuitenkin edelleen ollut virheellistä ohjeistusta, jossa on edellytetty lausunnonantajan rekisteröityvän ja kirjautuvan lausuntopalveluun.

Kiinnitän kerrotun vuoksi ympäristöministeriön huomiota velvollisuuteen huolehtia siitä, että lausuntopalvelussa lausunnon antamisesta annetut ohjeet edistävät ihmisten osallistumisoikeuksien toteutumista. Ottaen huomioon ympäristöministeriön selvityksessään ilmoittamat toimenpiteet ei asia anna aiheutta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Susanna Lindroos-Hovinheimo